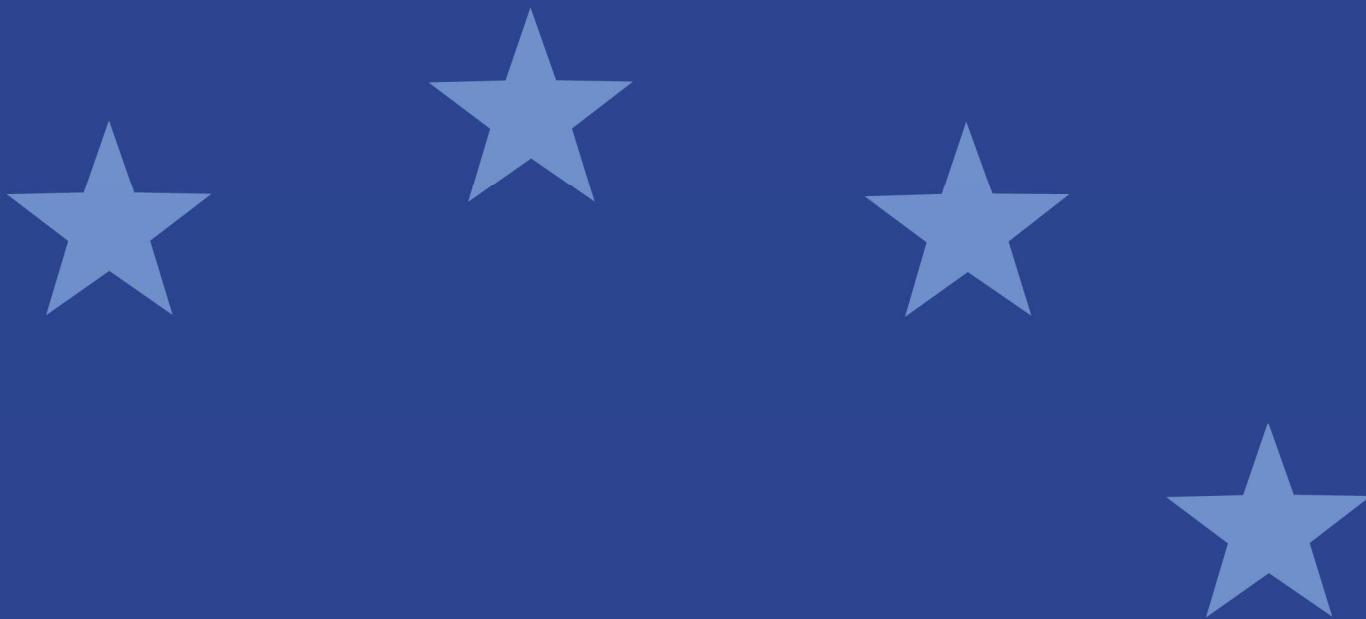

European Securities and
Markets Authority

Suunised

Finantsinstrumentide turgude direktiivi (MiFID) sobivusnõuete teatud aspektide
suunised

Sisukord

I	Reguleerimisala _____	3
II	Mõisted _____	3
III	Eesmärk _____	4
IV	Järgimis- ja aruandluskohustus _____	4
V	MiFID-sobivusnõuete teatud aspektide suunised _____	4
V.I	Sobivuse hindamise teave klientidele _____	4
V.II	Klientide ja investeringute mõistmiseks vajalik kord _____	5
V.III	Investeeringusühingu personali kvalifikatsioon _____	6
V.IV	Klientidelt kogutava teabe ulatus (proportsionaalsus) _____	7
V.V	Klienditeabe usaldusväarsus _____	9
V.VI	Klienditeabe ajakohastamine _____	10
V.VII	Juriidiliste isikute või rühmade klienditeave _____	11
V.VIII	Investeeringu sobivuse tagamiseks vajalik kord _____	12
V.IX	Registripidamine _____	13

I Reguleerimisala

Kellele?

1. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse investeerimisühingute (finantsinstrumentide turgude direktiivi (edaspidi „MiFID-direktiiv”) artikli 4 lõike 1 punkti 1 tähenduses), sealhulgas investeerimisteenuseid osutavate krediidasutuste, eurofondi fondivalitsejate¹ ja pädevate asutuste suhtes.

Mida?

2. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse seoses järgmiste MiFID-direktiivi I lisa A jaos loetletud investeerimisteenuste osutamisega:
  - a) investeerimisinõustamine;
  - b) portfelligalitsemine.
3. Kuigi käesolevates suunistes käsitletakse peamiselt olukordi, kus teenuseid osutatakse mittekutselistele klientidele, tuleks kaaluda, kuivõrd asjakohane on nende kohaldamine, kui teenuseid osutatakse kutselistele klientidele (MiFID-direktiivi artikli 19 lõikes 4 ei eristata kutselisi ja mittekutselisi kliente).

Millal?

4. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates 60 kalendripäevast pärast punktis 11 viidatud aruandlusnõude kuupäeva.

II Mõisted

5. Kui ei ole määratletud teisiti, on käesolevates suunistes kasutatud terminitel sama tähendus kui finantsinstrumentide turgude direktiivis ja MiFID-rakendusdirektiivis. Lisaks kasutatakse järgmisi mõisteid:

Finantsinstrumentide turgude direktiiv (MiFID-direktiiv)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/39/EÜ, 21. aprill 2004, finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ, ja selle muudatused.

MiFID-rakendusdirektiiv

Komisjoni direktiiv 2006/73/EÜ, 10. august 2006, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2004/39/EÜ seoses investeerimisühingute suhtes kohaldatavate organisatsiooniliste nõuete ja tegutsemistingimustega ning nimetatud direktiivi jaoks määratletud mõistetega.

---

¹ Käesolevaid suuniseid kohaldatakse investeerimisfondi fondivalitsejate suhtes üksnes siis, kui nad osutavad individuaalsete investeerimisportfellide valitsemise või investeerimisinõustamise teenusi (avatud investeerimisfondide direktiivi artikli 6 lõike 3 punktide a ja b tähenduses).

6. Suunistes ei kajastata imperatiivseid kohustusi, mille tõttu kasutatakse sageli sõna „peaks”. MiFID-direktiivi nõude kirjeldamisel kasutatakse sõnu „peab” või „on vaja”.

III Eesmärk

7. Käesolevate suuniste eesmärk on selgitada MiFID-direktiivis sätestatud sobivusnõuete teatud aspektide kohaldamist, et tagada MiFID-direktiivi artikli 19 lõike 4 ja MiFID-rakendusdirektiivi artiklite 35 ja 37 ühtne, ühetaoline ja järjekindel kohaldamine.
8. Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) loodab, et käesolevate suunistega edendatakse MiFID-direktiivi sobivusnõuete tõlgendamise ja nende järelevalve käsitusviiside lähenemist, rõhutades mitut olulist teemat ja suurendades sellega olemasolevate standardite väärtust. Aidates tagada ettevõtjate vastavust regulatiivsetele standarditele, eeldab ESMA, et sellega tugevneb investorite kaitse.

IV Järgimis- ja aruandluskohustus

Suuniste staatus

9. Käesolev dokument sisaldab ESMA määruse² artikli 16 kohaselt välja antud suuniseid. Vastavalt ESMA määruse artikli 16 lõikele 3 peavad pädevad asutused ja finantsturu osalised võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
10. Pädevad asutused, kellele suuniseid kohaldatakse, peaksid suuniseid järgimakasutades neid oma järelevalvelises praktikas, ka siis, kui teatud suunised on suunatud peamiselt finantsturu osalistele.

Aruandlusnõuded

11. Pädevad asutused, kellele käesolevaid suuniseid kohaldatakse, peavad ESMA-le teatama, kas nad järgivad suuniseid või kavatsesid hakata neid järgima, koos mittejärgimise põhjustega. Pädevad asutused peavad teatama ESMA-le kahe kuu jooksul ESMA tõlgete avaldamisest e-posti aadressil **suitability.387@esma.europa.eu**. Kui teadet tähtaja jooksul ei saabu, eeldatakse, et pädevad asutused ei järgi suuniseid. Teate vorm on avaldatud ESMA veebilehel.
12. Finantsturu osalised ei pea teatama, kas nad järgivad käesolevaid suuniseid või mitte.

V MiFID-sobivusnõuete teatud aspektide suunised

V.I Sobivuse hindamise teave klientidele

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 19 lõiked 1 ja 3.

1. üldsuunis

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1095/2010, 24. november 2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/77/EÜ.

13. Investeeringisühingud peaksid teavitama kliente selgelt ja mõistetavalt, et sobivuse hindamise põhjus on võimaldada ühingul tegutseda kliendi parimates huvides. Investeeringisühingud ei tohiks üheski etapis jätta oma kohustuste kohta protsessis mitmetähenduslikku või eksitavat muljet.

Toetavad suunised

14. Investeeringisnõustamise ja portfelliavalitsemise teenuste teave peaks sisaldama sobivuse hindamise teavet. Sobivuse hindamisena tuleks mõista klienditeabe kogumise tervikprotsessi ning finantsinstrumendi kliendile sobivuse hilisemat hindamist.
15. Selguse huvides tuletatakse ühingutele meelde, et sobivuse hindamine ei piirdu soovustega osta finantsinstrument. Iga soovitus peab olema sobiv, olenemata sellest, kas tegu on näiteks soovituslega osta, hoida või müüa³. Sobivuse hindamise teave peaks aitama klientidel mõista nõuete eesmärki ning innustama neid esitama õiget ja piisavat teavet oma teadmiste, kogemuste, finantsolukorra ja investeeringeesmärkide kohta. Investeeringisühingud peaksid kliendile toonitama, et on oluline koguda terviklikku ja täpset teavet, et ühing saaks soovitada kliendile sobivaid tooteid või teenuseid. Ühingud ise otsustavad, kuidas nad klientidele sobivuse hindamisest teatavad, ning seda teavet võib esitada standardvormis. Samas peaks kasutatav vorm võimaldama teha järelkontrolle, kas teave on edastatud.
16. Investeeringisühingud peaksid võtma meetmed, et tagada kliendi arusaamine investeeringuriski mõistest ning investeeringute riski ja tulu suhtest. Et klient saaks mõista investeeringuriski, peaksid ühingud kaaluma soovituslike ja mõistetavate näidete kasutamist kahjumimäärade kohta, mis võivad tekkida sõltuvalt võetava riski tasemest, ning hindama kliendi reaktsiooni sellistele stsenaariumidele. Klient peaks teadma, et näidete ja tema enda reageeringute eesmärk on aidata leida kliendi suhtumist riski (tema riskiprofiil) ja sellega sobivate finantsinstrumentide (ja nende riskide) liigid.
17. Sobivuse hindamine on investeeringisühingu ülesanne. Ühingud ei tohiks väita ega jätta muljet, et investeeringu sobivuse otsustab klient või klient määrab, mis finantsinstrumendid tema isikliku riskiprofiiliga sobivad. Ühingud ei tohiks näiteks teatada kliendile, et tema valitud konkreetne finantsinstrument on talle parim võimalik, või nõuda, et klient kinnitaks instrumendi või teenuse sobivust.

V.II Klientide ja investeeringute mõistmiseks vajalik kord

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 13 lõige 2 ja artikli 19 lõige 4 ning MiFID-rakendusdirektiivi artikli 35 lõige 1 ja artikkel 37.

2. üldsuunis

18. Investeeringisühingud peavad kehtestama asjakohased poliitikad ja menetlused, millega mõista olulisi asjaolusid klientide kohta ja klientide kasutatavate finantsinstrumentide omadusi⁴.

Toetavad suunised

---

³ Vt Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve Komitee (CESR) „Understanding the definition of advice under MiFID, questions and answers”, 19. aprill 2010, CESR/10-293, IV jagu.

⁴ Säilitada tuleks ka sobivushinnangu asjakohaseid ja piisavaid andmeid, nagu on selgitatud 9. suunises.

19. Investeeringisühingutel tuleb kehtestada ja rakendada kõik poliitikad ja menetlused (sealhulgas asjakohased vahendid), mida on vaja kõnealuste oluliste faktide ja omaduste mõistmiseks⁵.
20. Ühingud peavad rakendama poliitikaid ja menetlusi, millega koguda ja hinnata kogu teavet, mida on vaja iga kliendi sobivuse hindamiseks. Ühingud võiksid näiteks kasutada küsimustikke, mille täidavad kliendid ise või ühingud klientidega peetavate arutelude ajal.
21. Sobivuse hindamiseks vajalik teave sisaldab mitmesuguseid elemente, mis võivad mõjutada näiteks kliendi finantsolukorda või investeerimiseesmärke.
22. Sellised elemendid on näiteks kliendi
  - a) perekonnaseis (eelkõige kliendi õigusvõime käsutada vara, mis võib kuuluda ka tema partnerile);
  - b) pereolud (muudatused kliendi pereoludes, nt lapse sünd või täisealise lapse astumine ülikooli, võivad mõjutada tema finantsolukorda);
  - c) tööolud (asjaolu, et klient kaotab töökoha või läheneb pensionieale, võib mõjutada tema finantsolukorda või investeerimiseesmärke);
  - d) likviidsusvajadus teatud asjakohaste investeringute korral.
23. Et hinnata, kas klient sobib investeringu tegemiseks, on ühingute jaoks tavaliselt oluline teada eelkõige kliendi vanust. Vajaliku teabe kindlaksmääramisel peaksid ühingud meeles pidama, kuidas iga sellise teabe muudatus võib mõjutada sobivushinnangut.
24. Investeeringisühingud peaksid tundma ka oma pakutavaid tooteid. See tähendab, et ühingud peaksid rakendama poliitikaid ja menetlusi, mis on välja töötatud selle tagamiseks, et nad soovitaksid investeringuid või teeksid klientide nimel investeringuid üksnes siis, kui ühing mõistab asjaomase toote või finantsinstrumendi omadusi.

V.III Investeeringisühingu personali kvalifikatsioon

Asjakohased õigusaktid: MiFID-rakendusdirektiivi artikli 5 lõike 1 punkt d.

3. üldsuunis

25. Investeeringisühingutel on vaja tagada, et sobivuse hindamise materiaalsete aspektidega seotud töötajatel oleksid vajalikud teadmised ja asjatundlikkus.⁶

Toetavad suunised

26. Töötajad peavad mõistma rolli, mida nad täidavad sobivuse hindamisel, ning neil peavad olema ülesannete täitmiseks vajalikud oskused, teadmised ja asjatundlikkus, sealhulgas piisavad teadmised asjaomaste regulatiivsete nõuete ja menetluste kohta.

---

⁵ MiFID-direktiivi artikli 13 lõige 2.

⁶ MiFID-rakendusdirektiivi artikli 5 lõike 1 punktis d nõutakse, et kõik investeerimisühingud võtaksid tööle töötajad, kellel on neile määratud kohustuste täitmiseks vajalikud oskused, teadmised ja asjatundlikkus.

27. Töötajatel peavad olema oskused, mida on vaja kliendi vajaduste ja olude hindamiseks. Nad peavad piisavalt hästi tundma finantsturge, et mõista, mis finantsinstrumente soovitada (või osta kliendi nimel), ning leida, kas instrumendi omadused sobivad kliendi vajaduste ja oludega.
28. ESMA juhib tähelepanu sellele, et mõningad liikmesriigid nõuavad investeerimisnõustamise ja/või portfelli või samaväärsete süsteemide valitsemise teenust osutavatel töötajatelt pädevustunnistust, et tagada sobivuse hindamise materiaalsete aspektidega seotud personali teadmiste ja asjatundlikkuse vajalik tase.

V.IV Klientidelt kogutava teabe ulatus (proportsionaalsus)

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 19 lõige 4 ning MiFID-rakendusdirektiivi artiklid 35 ja 37.

4. üldsuunis

29. Investeerimisühingud peaksid kindlaks määrama klientidelt kogutava teabe ulatuse seoses neile klientidele osutatavate investeerimisnõustamise või portfelligalitsemise kõigi teenuste omadustega.

Toetavad suunised

30. Enne investeerimisnõustamise või portfelligalitsemise teenuste osutamist on investeerimisühingutel alati vaja koguda vajalikku teavet kliendi teadmiste, kogemuste, finantsolukorra ja investeerimiseesmärkide kohta.
31. Kogutava teabe ulatus võib olla mitmesugune. Vajaliku ja asjakohase teabe määratlemisel peaksid investeerimisühingud kaaluma kliendi teadmiste, kogemuste, finantsolukorra ja investeerimiseesmärkide kohta järgmist:
  - a) finantsinstrumendi või -tehingu liik, mida ühing võib soovitada või millega seotud lepinguid sõlmida (sealhulgas riski keerukus ja tase);
  - b) selle teenuse olemus ja ulatus, mida ühing võib osutada;
  - c) kliendi olemus, vajadused ja asjaolud.
32. Kuigi kogutava teabe ulatus võib varieeruda, jääb alati samaks standard, millega tagatakse, et soovitus või kliendi nimel tehtav investeering on kliendile sobiv. MiFID-direktiivis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega võimaldatakse ühingutel koguda teavet tasemel, mis on proportsionaalne nende pakutavate toodete ja teenustega, või ulatuses, milles klient taotleb konkreetseid investeerimisnõustamise või portfelligalitsemise teenuseid. Sellega ei lubata ühingutel vähendada klientidele ette nähtud kaitset.
33. Pakkudes näiteks keerukatele⁷ või riskantsetele⁸ finantsinstrumentidele juurdepääsu lepinguid peaksid investeerimisühingud hoolikalt kaaluma, kas neil on vaja koguda kliendi kohta rohkem

---

⁷ MiFID-direktiivis esitatud tähenduses.

⁸ Iga investeerimisühing määratleb eelnevalt tema investoritele esitatavas pakumises sisalduvate finantsinstrumentide riskitaseme, arvestades võimaluse korral ühingu üle järelevalvet teostava pädeva asutuse välja antud võimalikke suuniseid.

üksikasjalikku teavet, kui nad koguksid juhul, kui võimalikud oleksid vähem keerukad või riskantsed instrumentid. See tähendab, et ühingud saavad hinnata kliendi suutlikkust mõista ja finantsiliselt kanda selliste instrumentide riske⁹.

34. Mittelikviidsete instrumentide¹⁰ korral sisaldab kogutav vajalik teave ilmselt andmeid selle kohta, kui kaua on klient valmis investeerimist hoidma. Et alati on vaja koguda kliendi finantsolukorra teavet, võib kogutava teabe ulatus sõltuda selliste finantsinstrumentide liigist, mida soovitatakse või millega liitutakse. Näiteks mittelikviidsete või riskantsete finantsinstrumentide korral võib vajalik kogutav teave sisaldada kõiki järgmisi elemente, mida on vaja, et määrata, kas kliendi finantsolukord võimaldab tal investeerida või hoida investeerimist sellistes instrumentides:
- a) kliendi regulaarne sissetulek ja kogusissetulek, kas sissetulek teenitakse alalise või ajutise tegevuse tulemusena ning sissetuleku allikas (näiteks töötasu, pension, investeringutulu, üüritulu);
  - b) kliendi vara, sealhulgas likviidne vara, investeringud ja kinnisvara, mis hõlmaksid kliendi võimalikke finantsinvesteringuid, isiklikku vara ja kinnisvarainvesteringuid, pensionifonde ja mis tahes rahalisi hoivuseid vms. Kui asjakohane, peaks ühing koguma teavet ka võimalike olemasolevate, eespool nimetatud varade tingimuste, tähtaegade, kättesaadavuse, laenude, garantiide ja vajaduse korral muude piirangute kohta;
  - c) kliendi regulaarsed finantskohustused, sealhulgas nii kliendi juba võetud kui ka alles võetavad finantskohustused (kliendi arvelduskontod, võlgade kogusumma, muud korralised kohustused jt).
35. Kogutava teabe määratlemisel peaksid investeerimisühingud arvestama ka osutatava teenuse laadi, mis tähendab järgmist:
- a) kui osutatakse investeerimisnõustamise teenuseid, peaksid ühingud koguma piisavalt teavet, et saaks hinnata kliendi suutlikkust mõista iga sellise finantsinstrumenti riske ja iseloomu, mida ühing kavatses kliendile soovitada;
  - b) kui osutatakse portfelliavalitsemise teenuseid ja ühing teeb kliendi nimel investeerimisotsuseid, võivad teadmised ja kogemused, mida klient vajab seoses portfelli kujundada võivate kõigi finantsinstrumentidega, olla vähem üksikasjalikud kui siis, kui kliendile osutatakse investeerimisnõustamise teenust. Sellegipoolest peaks klient ka sellistes olukordades mõistma vähemalt üldisi portfelliga seotud riske ja saama üldiselt aru kõikide portfellis sisalduva võivate finantsinstrumentidega seotud riskidest. Ühingud peaksid väga selgesti mõistma ja tundma kliendi investeerimisprofiili.
36. Samuti võib kliendi kohta kogutava teabe üksikasjalisus oleneda kliendi soovitava teenuse ulatusest. Ühingud peaksid näites koguma rohkem teavet nende klientide kohta, kes paluvad kogu

---

⁹ Igal juhul peaks ühing selleks, et tagada klientide arusaamine investeerimisriskist ja võimalikust kantavast kahjust, võimaluste piires tutvustama riske selgelt ja arusaadavalt; ühing võib selleks kasutada illustreerivaid näiteid kahjumi ulatuse kohta olukorras, kui investeringu tulemuslikkus on väike. Kliendi suutlikkust kanda kahju saab toetada, kui mõõta tema kaotustega toimetuleku võimet. Vt ka punkt 16.

¹⁰ Iga investeerimisühing määratleb eelnevalt, mis investoritele esitatavas pakkumises sisalduvat finantsinstrumenti peab ta mittelikviidseks, arvestades võimaluse korral ühingu üle järelevalvet teostava pädeva asutuse välja antud võimalikke suuniseid.

finantsportfelli hõlmavat investeerimishooldamist, kui nende kohta, kes küsivad konkreetset nõu, kuidas investeerida teatud rahasummat, mis on suhteliselt väike osa nende üldisest portfelist.

37. Investeerimisühing peaks kogutava teabe kindlaksmääramisel arvestama ka kliendi olemust. Tavaliselt tuleks näiteks koguda põhjalikumat teavet eakate ja potentsiaalselt haavatavate klientide kohta, kes taotlevad investeerimishooldamise teenuseid esimest korda. Samas kui ühing osutab investeerimishooldamise või portfelliga haldamise teenuseid kutselisele kliendile (kes on selleks õigesti liigitatud), on üldiselt õigus eeldada, et kliendil on vajalikud kogemused ja teadmised, ning seepärast ei ole vaja kõnealuste asjaolude kohta teavet hankida.
38. Ka siis, kui investeerimishooldamine koosneb investeerimishooldamise ja portfelliga haldamise osutamisest iseenesest kutselisele kliendile,¹¹ on ühingul õigus eeldada, et klient suudab finantsiliselt kanda tehinguga seonduvaid mis tahes investeerimishooldamise riske, mis on vastavuses kliendi investeerimishooldamiskriteeriumidega, ning seetõttu ei ole üldiselt vaja hankida kliendi finantsolukorra teavet. Sellist teavet tuleks siiski hankida, kui see on nõutav kliendi investeerimishooldamiskriteeriumide silmas pidades. Kui klient soovib näiteks maandada riski, peab ühingul olema selle riski kohta üksikasjalik teave, et ta oskaks soovitada tõhusat riskide maandamise instrumenti.
39. Kogutav teave sõltub ka kliendi vajadustest ja olukorrast. Ühingul on tõenäoliselt vaja näiteks mitmesuguste ja/või pikaajaliste investeerimishooldamiskriteeriumidega kliendi finantsolukorra kohta üksikasjalikumat teavet kui turvalist lühiajalist investeerimist taotleva kliendi korral.
40. Kui investeerimisühing ei saa piisavalt teavet¹² kliendile sobiva investeerimishooldamise või portfelliga haldamise teenuse pakkumiseks, ei tohi ta sellist teenust sellele kliendile osutada¹³.

V.V Klienditeabe usaldusväärsus

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 19 lõige 4 ning MiFID-rakendusdirektiivi artiklid 35 ja 37.

5. üldsuunis

41. Investeerimisühingud peaksid võtma mõistlikke meetmeid, et tagada klientide kohta kogutava teabe usaldusväärsus. Eelkõige peaksid ühingud
  - a) mitte liialt tuginema kliendi enesehinnangule enda teadmiste, kogemuste ja finantsolukorra kohta;
  - b) tagama, et kõik sobivuse hindamisel kasutatavad vahendid on asjakohaselt kavandatud (nt küsimused ei tohi olla vormistatud nii, et juhiks kliendi teatud liiki investeerimist); ja
  - c) võtma meetmeid, et tagada klienditeabe järjepidevus.

Toetavad suunised

¹¹ MiFID-direktiivi II lisa I jao kohaselt (kliendikategooriad, keda käsitletakse kutseliste klientidena).

¹² Piisava teabe all tuleks mõista teavet, mida ühingud peavad MiFID-sobivusnõuete järgimiseks koguma.

¹³ Vt MiFID-rakendusdirektiivi artikli 35 lõige 5.

42. Eeldatakse, et kliendid esitavad sobivuse hindamiseks õiget, ajakohast ja täielikku teavet. Investeeringusühtingutel tuleb siiski võtta mõistlikud meetmed, et kontrollida kogutud klienditeabe usaldusväärsust. Ühingud jäävad vastutama selle eest, et neil oleks sobivuse hindamiseks piisav teave. Ühingud peaksid näiteks kaaluma, kas klientide esitatud teabes on ilmseid ebatäpsusi või mitte. Nad peavad tagama, et klientidele esitatavaid küsimusi mõistetakse tõenäoliselt õigesti ning mis tahes muu teabe kogumise meetod on kavandatud nii, et selle abil saadakse sobivuse hindamiseks nõutavat teavet.
43. Enesehinnangut peaksid tasakaalustama objektiivsed kriteeriumid. Näited:
- a) selle asemel et küsida kliendilt, kas ta tunneb endal olevat teatud instrumentidesse investeerimiseks piisavat kogemust, võiks ühing kliendilt küsida, mis instrumendi liike ta tunneb;
  - b) selle asemel et küsida, kas kliendid usuvad, et neil on investeerimiseks piisavalt rahalisi vahendeid, võiks ühing küsida faktilist teavet kliendi finantsolukorra kohta;
  - c) selle asemel et küsida, kas klient tunneb end riski võttes kindlana, võiks ühing küsida, kui suurt kahju oleks klient teatud aja jooksul kas üksikinvesteeringu või üldise portfelli korral valmis kandma.
44. Kui investeerimisühingud rakendavad sobivuse hindamisel klientide kasutatavaid vahendeid (näiteks veebiküsimustikud või riskiprofiili koostamise tarkvara), peaksid nad tagama, et neil oleksid olemas sobivad süsteemid ja kontrollimehhanismid, millega kindlustatakse, et vahendid on otstarbekohased ja annavad rahuldavaid tulemusi. Riskiprofiili koostamise tarkvara võiks näiteks sisaldada mõningaid klientide vastuste järjepidevuse kontrollimise mehhanisme, et avastada kogutud teabe eri osade vastuolud.
45. Ühingud peaksid ka võtma mõistlikke meetmeid, et leevendada selliste vahendite kasutamisega seotud võimalikke riske. Riskid võivad näiteks tekkida siis, kui kliendid (kas omal algatusel või klienditeenindajate soovitusel) muudavad oma vastuseid, et saada juurdepääs finantsinstrumentidele, mis ei pruugi neile sobida.
46. Klienditeabe terviklikkuse tagamiseks peaksid investeerimisühingud vaatlema kogutud teavet tervikuna. Ühingud peaksid olema tähelepanelikud kogutud teabe eri osade vahel esineda võivate mis tahes oluliste vastuolude suhtes ning pöörduma mis tahes ebakõlade ja ebatäpsuste lahendamiseks kliendi poole. Selliseid vastuolusid esineb näiteks klientidel, kellel on vähe teadmisi ja kogemusi, vaenulik suhtumine riskidesse või kellel on usaldatav riskiprofiil ja ambitsioonikad investeerimiseesmärgid.

V.VI Klienditeabe ajakohastamine

Asjakohased õigusaktid: MiFID-rakendusdirektiivi artikli 37 lõige 3.

6. üldsuunis

47. Kui investeerimisühingul on kliendiga jätkuv kliendisuhe, peaks ta kehtestama vajalikud menetlused, et saada kliendi kohta pidevalt õiget ja ajakohastatud teavet.

Toetavad suunised

48. Pakkudes pidevat investeerimisnõustamist või portfellivalitsemise püsitenust, tuleb investeerimisühingutel kliendi sobivuse nõutaval tasemel hinadmiseks saada tema kohta pidevalt õiget ja ajakohast teavet. Ühingud peavad seepärast kehtestama menetlused, millega määratletakse järgmised punktid:
- a) mis kogutud teabe osa tuleks ajakohastada ja kui sageli;
  - b) kuidas ajakohastada ja mida tuleks ühingul teha, kui saadakse täiendavat või ajakohastatud teavet või kui klient ei esita nõutavaid andmeid.
49. Sagedus võib sõltuda näiteks klientide riskiprofiilist: sobivusnõuete alusel kogutud klienditeabe järgi määrab ühing tihti kliendi investeerimisriski profiili, st mis investeerimisteenused või finantsinstrumendid võivad kliendile üldiselt sobida, arvestades kliendi teadmisi, kogemusi, finantsolukorda ja investeerimiseesmärke. Suurema riskiga profiil nõuab tõenäoliselt sagedamat ajakohastamist kui väiksema riskiga profiil. Samuti võib ajakohastamise vajadus tekkida teatud sündmuste korral, näiteks kui klient hakkab lähenema pensionieale.
50. Teavet võiks ajakohastada näiteks klientidega peetavate korraliste kohtumiste ajal või saates klientidele asjakohase küsimustiku. Asjakohased meetmed võivad sisaldada ka seda, et kogutud ajakohastatud teabe alusel muudetakse kliendi profiili.

V.VII Juriidiliste isikute või rühmade klienditeave

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 4 lõike 1 punkt 10 ning artikli 19 lõige 4.

7. üldsuunis

51. Kui klient on juriidiline isik või vähemalt kahest füüsilisest isikust koosnev rühm või kui üht või mitut füüsilist isikut esindab teine füüsiline isik, peaks investeerimisühing sobivushinnangu isiku leidmiseks kõigepealt tuginema asjakohasele õigusraamistikule.
52. Kui õigusraamistikus ei ole selles suhtes piisavalt viiteid ning eelkõige kui puudub ainuesindaja (näiteks abielupaari korral), peaks investeerimisühing eelnevalt kindlaks määratud poliitika alusel leppima asjaomaste isikutega (juriidilise isiku esindajate, rühmaliikmete või esindatavate füüsiliste isikutega) kokku, kelle sobivust ja kuidas hinnatakse, sealhulgas selle, kellelt kogutakse teadmiste, kogemuste, finantsolukorra ja investeerimiseesmärkide teavet. Investeerimisühing peaks kokkuleppe dokumenteerima.

Toetavad suunised

53. MiFID-direktiivi II lisas on sätestatud, et selliste väikeettevõtete korral, kes taotleavad enda käsitlemist kutseliste klientidena, peaks nõutavale kogemuste, teadmiste ja asjatundlikkuse hindamisele kuuluma isik, kellel on luba tehingute tegemiseks üksuse nimel. Analoogselt tuleks sobivuse hindamisel kohaldada sellist lähenemisviisi juhtudel, kui füüsilist isikut esindab teine füüsiline isik ja kui hinnata tuleb väikeettevõtte sobivust. Nendes olukordades tuleks hinnata objektiks oleva kliendi (esindatava füüsilise isiku või väikeettevõtte) finantsolukorda ja investeerimiseesmärke, samas kui kogemuste ja teadmiste osas peaks hindama füüsilise isiku esindajat või üksuse nimel tehinguid tegema volitatud isikut.

54. Ühingud peaksid kehtestama poliitika selle kohta, kelle sobivust tuleks hinnata, kui tegeldakse juriidilise isikuga või vähemalt kahe füüsilise isiku rühmaga või kui üht või mitut füüsilist isikut esindab teine füüsiline isik. Ühingu poliitikas tuleks sätestada, et arvestatakse kõigi asjaomaste isikute parimaid huve ja nende kaitse vajadust.
55. Kui kokkulepe puudub ja kui rühma liikmete finantsolukorrad on erinevad, peaks ühing hindama selles suhtes kõige asjaomasemat isikut (st kõige nõrgema finantsolukorraga isikut). Sama tuleks teha, kui hinnatakse nende investeerimiseesmärke (st hinnatakse kõige konservatiivsemate investeerimiseesmärkidega isikut) või nende kogemusi ja teadmisi (st hinnatakse tehinguid tegema volitatud isikut, kellel on kõige vähem kogemusi ja teadmisi).
56. Olukordades, kus vähemalt kaks isikut on ühiselt volitatud tegema rühma nimel tehinguid (näiteks ühiskontode korral), peaks ühingu määratletud kliendiprofiil kajastama eri asjaomaste isikute suutlikkust võtta vastu investeerimisotsuseid ning selliste otsuste võimalikku mõju nende isiklikule finantsolukorrale ja investeerimiseesmärkidele.

V.VIII Investeeringu sobivuse tagamiseks vajalik kord

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 13 lõige 2 ja MiFID-rakendusdirektiivi artikkel 5.

8. üldsuunis

57. Klientidele sobivate investeeringute pakkumiseks peaksid investeerimisühingud kehtestama poliitikad ja menetlused, millega tagatakse, et nad võtavad järjekindlalt arvesse järgmisi aspekte:
  - a) kogu kättesaadavat klienditeavet, mis on tõenäoliselt asjakohane investeeringu, sealhulgas kliendi praeguse investeerimisportfelli (ja selles varade jaotuse) sobivuse hindamisel;
  - b) sobivuse hindamisel kaalutavaid investeeringute kõiki olulisi omadusi, sealhulgas kõiki asjaomaseid riske ja mis tahes otseseid või kaudseid kulusid kliendile¹⁴.

Toetavad suunised

58. Investeerimisühingutel, kes rakendavad sobivuse hindamisel vahendeid (näiteks näidisportfellid, varade jaotuse tarkvara või võimalike investeeringute riskiprofiili koostamise vahend), peaksid olema sobivad süsteemid ja kontrollimehhanismid, millega tagatakse, et vahendid oleksid otstarbekohased ja annaksid rahuldavaid tulemusi.
59. Sellega seoses tuleks vahendid kavandada nii, et need arvestaksid iga kliendi või finantsinstrumendi kõiki asjakohaseid omadusi. Näiteks vahendid, mis liigitavad kliente või finantsinstrumente üksnes üldjoontes, ei ole otstarbekohased.
60. Ühing peaks kehtestama poliitikad ja menetlused, mis muu hulgas aitaksid tagada järgmist:
  - a) kliendile osutatavate nõustamis- ja portfelligalitseminenuste korral võetakse arvestatakse asjakohast riski hajutamise määra;

---

¹⁴ Kohustus teavitada kliente kuludest: vt MiFID-rakendusdirektiivi artikkel 33.

- b) klient mõistab piisavalt hästi riski ja tulu seost, st riskivabade varade tingimata väikest tasuvust, selle seose ajalise mõõtme esinemist ning kulude mõju investeringutele;
- c) kliendi finantsolukord võimaldab investeringuid finantseerida ja klient suudab kanda investeringutest tulenevat võimalikku kahju;
- d) mis tahes isiklike soovitude või selliste tehingute korral, mis sõlmitakse investeerimisnõustamise või mittelikviidset toodet hõlmava portfelligalitseamise teenuse osutamise ajal, arvestatakse aega, kui kaua on klient valmis investeringut hoidma; ning
- e) ennetatakse huvide mis tahes konflikte, mis võiksid kahjustada sobivuse hindamise kvaliteeti.

V.IX Registripidamine

Asjakohased õigusaktid: MiFID-direktiivi artikli 13 lõige 6 ning MiFID-rakendusdirektiivi artikli 5 lõike 1 punkt f ja artikkel 51.

9. üldsuunis

61. Investeerimisühingud peaksid vähemalt

- a) rakendama sobivat andmete registreerimise ja säilitamise korda, et seoses sobivuse hindamisega tagada korrastatud ja läbipaistev registripidamine, sealhulgas registreerides kõik esitatud investeerimisnõuanded ja tehtud investeringud (ning negatiivsed investeringud);
- b) tagama, et registreerimiskorraga saaks avastada ebaõnnestunud sobivushinnanguid (näiteks eksitavat müüki);
- c) tagama, et peetavad registrid oleksid kättesaadavad ühingu asjaomastele isikutele ja pädevatele asutustele;
- d) kehtestama asjakohaseid ja piisavaid menetlusi, millega kõrvaldada registripidamise korra puudusi ja piiranguid.

Toetavad suunised

- 62. Investeerimisühingutes vastu võetud registripidamise kord peab olema selline, et ühingud saaksid tagantjärele kindlaks teha investeringu tegemise põhjused. See võib olla oluline kliendi ja ühingu vahelise vaidluse korral. Samuti on seda vaja kontrollimiseks – näiteks kui registrit korralikult ei peeta, võib see takistada pädeval asutusel hinnata ühingu sobivushindamismenetluse kvaliteeti ning nõrgendada juhtimisega seotud teabe asjakohasust eksitava müügi riskide tuvastamisel.
- 63. Investeerimisühing peab seepärast registreerima kogu asjakohase teabe sobivuse hindamise kohta, näiteks kliendiandmed (sealhulgas selle, kuidas andmeid kliendi riskiprofiili määratlemiseks kasutatakse ja tõlgendatakse) ning kliendile soovitatud või kliendi nimel ostetud finantsinstrumentide teabe. Register peaks sisaldama järgmisi andmeid:

- a) kõik muudatused, mis ühing on teinud seoses sobivushinnanguga, eelkõige kõik kliendi investeerimisriski profiili muudatused;
- b) profiiliga sobivad finantsinstrumentide liigid ja sellise hindamise põhimõtted, samuti kõik muudatused ja nende põhjused.